11/ Profetische manifestaties op cruciale momenten

"Zo doet God, de HEER, niets zonder dat hij zijn plan heeft onthuld aan zijn dienaren, de profeten." Amos 3:7

De studieles beschrijft hoe profetische stemmen op cruciale momenten klinken: Noach, Debora, Elia, profeten tijdens de ballingschap, Johannes op Patmos en Ellen G. White. Maar vindt u niet dat onze tijd óók cruciaal is? Naar wie luisteren we dan? En met welke maatstaf?

Amos 3:7, de kerntekst van de les, klinkt krachtig. Maar het vers mag niet tot een universele formule worden gemaakt waarbij iedere ramp vooraf als een expliciet aangekondigde goddelijk ingrijpen moet worden opgevat. Dit vers kan niet gelezen worden zonder de specifieke context van het boek Amos.

Amos' uitspraak kan ertoe leiden dat profetie vooral te maken heeft met heftige, ingrijpende gebeurtenissen. Maar hoe zit het dan met stemmen die met het nodige geduld dagelijkse onrechtvaardigheid aanklagen?

E.G. White: profetes voor deze tijd?

Het zal u opgevallen zijn dat elke studie in het lesboekje uiteindelijk leidt naar E.G.White. Met dankbaarheid kunnen we zeker erkennen dat Ellen G. White (1827–1915) medebepalend was voor het ontstaan en de ontwikkeling van de Adventkerk: de verwerking van de ontgoocheling in 1844, de organisatie van de kerk, gezondheidszorg, onderwijs, het accent op genade. De pioniertijd ligt echter al meer dan 150 jaar achter ons; E.G.White overleed inmiddels ruim een eeuw geleden. Toch wordt ze 'profetes voor onze tijd' genoemd. In hoeverre zijn haar 'profetische geschriften' relevant voor de vele situaties en problemen waar we vandaag mee te maken krijgen? Als Ellen White vandaag zou terugkomen, zou ze in een wereld terechtkomen die haar totaal vreemd zou zijn (denk aan globalisering, techniek en communicatie, AI, transport, ruimtevaart, moderne oorlogsvoering, ...). Dat betekent uiteraard niet dat ze geen perinente dingen zou kunnen zeggen.

De Adventkerk belijdt in geloofspunt 18 dat de gave der profetie in E.G. White tot uitdrukking kwam én ook dat de Bijbel hét criterium is om leer en ervaring te toetsen. Op dezelfde officiële adventistische website staat dat haar gave ook in latere tijden betekenis heeft. Maar welke actuele stemmen krijgen nog ruimte in een veranderde wereld als de eigen geschiedenis normatief wordt? Of zijn er vandaag geen betekenisvolle stemmen meer?

Een historische profetische stem eren betekent niet noodzakelijk dat haar taal, medische inzichten, wereldbeeld of toepassingen zomaar overgeheveld kunnen worden naar 2026. Wie E.G. White serieus neemt, zou gevolg moeten geven aan haar aansporing tot **hernieuwd Bijbelonderzoek**. Dit doe je niet door iedere vraag met een citaat van haar te beëindigen (ze wilde trouwens zelf niet steeds geciteerd worden (*Letter 139, 1900,* p. 5). Wanneer 'de geest der profetie' een belangrijk onderdeel wordt van onze identiteit, zou het wel eens kunnen dat andere belangrijke stemmen niet meer gehoord worden...

- Wat zie jij als **dé grote uitdagingen van onze tijd**? Zijn wij daar als gelovigen en als kerk echt mee bezig?
- Reageer op deze stelling: "Wij zouden Ellen White meer recht doen door haar geschriften minder als een verzameling definitieve antwoorden te gebruiken, en meer als een uitnodiging om zelf de Bijbel te onderzoeken, kritisch na te denken en vooral de Bijbelse beginselen daadwerkelijk te beleven."

'Profeten' vroeger, 'profeten' nu

Ter herinnering: een profetische stem is niet in de eerste plaats iemand die de toekomst voorspelt, maar iemand die vanuit een moreel en geestelijk perspectief de werkelijkheid duidt, onrecht aan het licht brengt, een deur opent naar hoop en mensen oproept tot verantwoord handelen.

Uit profetenverhalen en -teksten in de Bijbel kun je een sterk profetisch profiel afleiden. Dit kan verschillen van wat sommigen verstaan onder 'profeten'. In onze kringen wordt immers vaak gefocused op leerstellingen en eindtijdtheorieën.

Profeten in Bijbelse tijden wezen op **wie God echt** is en riepen op tot **'bekering'**. Dit leidde echter niet tot een theoretische theologie. God wordt voorgesteld als een God die met mensen begaan is, die recht en gerechtigheid en CHESED (goedheid) wil voor iedereen, en zeker ook voor de zwaksten in de maatschapppij. Bekering was niet zozeer 'een andere waarheid omarmen, maar een andere weg bewandelen (gekoppeld aan TORAH) – SHUV: ommekeer / METANOÏA: een andere, nieuwe manier van denken en van leven.

Enkele profetische krachtlijnen en hun relevantie vandaag:

A. Profeten ontmaskeren godsdienst die niet écht meer is. Amos 5:21–24 is vernietigend voor godsdienst die prachtige diensten viert maar onrecht laat voortbestaan. **Jesaja 1:11–17** klinkt al even scherp: "Ik hoef jullie offers niet, leer goed te doen en zoek het recht!" Profeten hadden het niet vooral over (of tegen) "de goddeloze wereld", maar over Gods eigen volk. Kritiek op de kerk is wellicht wat wij het minst graag horen. **Ezechiël** 34 veroordeelt herders die zichzelf weiden

en de zwakken vergeten. In Matteüs 23 richt **Jezus** zijn scherpste kritiek niet tot ongelovigen maar tot religieuze leiders. Een kerk die misbruik verzwijgt, macht beschermt, vragen ontmoedigt of zich belangrijker acht dan de mensen voor wie zij bestaat, heeft absoluut 'een profetisch woord' nodig. Dat kan komen van... een predikant, een jongere die de kerk de rug toekeert, een slachtoffer of een 'buitenstaander'.

- Als een bijbelprofeet (of Ellen White) vandaag een open brief aan onze plaatselijke kerk / onze wereldkerk schreef: waarover zouden zij ons waarschijnlijk bemoedigen, en waarover zouden zij ons aanspreken?

B. Profeten hekelen onrecht en onderdrukking. Bij **Elia** denken we aan vaak vooral aan het spektakel op de Karmel (1 K 18). Maar lees ook 1 Kon 21: de koning eigent zich een wijngaard toe nadat Nabot door machtsmisbruik omkomt. Elia vraagt niet alleen welke God Israël belijdt; hij vraagt welke mensen kapotgemaakt worden. **Amos** is misschien wel de meest uitgesproken profeet van sociale rechtvaardigheid. Hij bekritiseerde de rijken die de armen uitbuiten, oneerlijke handel dreven en de rechtspraak manipuleerden. Bekend is zijn oproep: *"Laat het recht stromen als water, en de gerechtigheid als een altijd vloeiende beek"* (Amos 5:24). Ook Jes 58:6–10 en Jak 5:1–6 stellen vragen over handel, lonen, kwetsbare werkende mensen en systemen die mensen uitbuiten. Een maatschappelijk werker, een schuldbemiddelaar of iemand die zelf armoede kent, kan ons iets laten horen wat in een comfortabel kerkgebouw nauwelijks aan bod komt..

- Kunnen wij spreken over het "**eeuwige evangelie**" (goed nieuws in elke tijd) zonder aandacht voor mensen die vandaag te weinig hebben om waardig te leven?
- Lees **Jesaja 59:1-15** – hoe herkenbaar is dit in onze tijd? Welke 'profetische stemmen' zijn hier nodig? Zijn die er?
- *"Soms is een journalist die onrecht blootlegt profetischer dan een predikant die alleen over het einde der tijden spreekt."* Reactie?

C. Profeten komen op voor de vreemdeling. Leviticus 19:33–34 en Deuteronomium 10:18–19 verbinden Gods rechtvaardigheid met de vreemdeling. Profeten als **Zacharia** (7:9-10), **Jeremia** (22:3), **Maleachi** (3:5) roepen herhaaldelijk op tot empathie, bescherming en rechtvaardigheid voor vreemdelingen, vaak in één adem genoemd met wezen, weduwen en armen. In zijn visioen over het herstelde land gaat **Ezechiël** nog een stap verder: vreemdelingen die zich bij het volk voegen, moeten als gelijken worden behandeld en zelfs grondbezit krijgen (Ez 47:22-23). **Jesaja** spreekt de vreemdeling bemoedigend toe om de angst weg te nemen dat hij niet welkom zou zijn bij God: jullie zijn geen dorre boom! (Jes 56:3,6-7).

De vluchteling of nieuwkomer herinnert ons eraan dat onzekerheid en ontworteling niet alleen in bijbelse tijden voorkwamen. Over migratiebeleid mogen mensen zeker van mening verschillen; de menselijke waardigheid van degene over wie gesproken wordt, mag echter geen onderhandelingsmunt worden.

UNHCR meldde ongeveer 118 miljoen gedwongen ontheemden wereldwijd medio 2026. Wie bv. de ballingschap van Israël bestudeert zonder empathie voor de huidige ontheemden, gaat voorbij aan de profetische boodschap.

Jezus als profeet
In Lucas 4:16–21 beschrijft Jezus zijn zending met de woorden van de profeet Jesaja: goed nieuws voor armen, bevrijding, herstel en het jaar van Gods genade. In Mt 25:3-46 neemt hij de hongerige, vreemdeling, zieke en gevangene als maatstaf voor wat mensen van hun leven terechtbrengen. Het doorbreekt het gemak waarmee vrome taal en onverschilligheid soms samengaan. De belangrijkste vraag m.b.t. een hedendaagse "profetische" boodschap zou deze kunnen zijn : helpt ze ons de werkelijkheid eerlijker te zien, anderen menswaardiger te behandelen en meer in de geest van Jezus te leven? Uiteraard blijven feitelijke juistheid, voorzichtigheid en toetsing onmisbaar.

- Kunnen beleidsbeslissingen en menselijkheid van elkaar gescheiden worden?
- Zou de manier waarop een kerk een vreemdeling ontvangt iets kunnen zeggen over hoe zij de profeten leest?
- Hoe evalueer jij je eigen kerk in dit opzicht?

E. Profeten koesteren SJALOM – vrede en welzijn. Jesaja droomde van een toekomstige koning, de Vredevorst, wiens heerschappij eindeloze vrede en gerechtigheid zou brengen (Jes 9:5-6). Daarnaast schetste hij het bekende visioen waarin zwaarden worden omgesmeed tot ploegscha-ren en volken geen oorlog meer voeren (Jes 2:4). Hoewel **Jeremia** zich fel verzette tegen valse profeten die oppervlakkig "vrede, vrede" riepen terwijl er onrecht heerste (Jer 6:14), koesterde hij wel echte sjalom. Hij riep de ballingen in Babel op om te bidden voor het welzijn (de sjalom) van de stad waar ze woonden, omdat hun eigen welzijn daarmee verbonden was (Jer 29:7). Dit contrasteert met eerdere boeken zoals Jozua en Richteren waar oorlog en bloedvergieten de norm leek te zijn. Deze verhalen mogen geen excuues zijn om hedendaagse militaire ondernemingen "door God gezegend" te noemen. Het roept juist vragen op naar leiderschap, angst, bevrijding en de menselijke prijs van oorlog.

Wie opkomt voor slachtoffers van oorlog, oorlogsmisdaden documenteert, gijzeling en geweld afwijst of vredeswerk doet, kan een soort profetische stem zijn... en lijkt wat dat betreft Jezus' pad te bewandelen (Mat 5:9 – vredestichters).

De vraag is niet zozeer: “Welke staat of macht staat aan Gods kant?” maar: “Wat doet oorlog met burgers, met waarheid en menswaardigheid - en wat mag niet verzwegen worden?”

- Kan trouw aan eigen volk, gemeenschap of kamp **een hinderpaal zijn om het leed van anderen te zien**?
- Is Jezus’ woord ‘**er zullen / moeten oorlogen komen’** een voldoende argument om de actuele gebeurtenissen en conflicten met enige onverschilligheid aan te kijken? Hoe kan ieder van ons ‘**vredestichter** zijn’?

F. Profeten bieden hoop zonder de waarheid te verbloemen. **Jeremia 29:4–7** gaat in tegen de rooskleurige toekomstvisie die Hananja verkondigt. Wel vraagt hij ballingen om huizen te bouwen en de sjalom van hun nieuwe stad te zoeken. **Deutero-Jesaja** (vanaf H. 40) is geschreven in de context van de Babylonische ballingschap, maar opent met vertroosting en hoopvolle toekomstmogelijkheden. Echte hoop is verdoezelt moeilijke situaties niet, maar maakt leven en verantwoordelijkheid mogelijk, midden in moeilijke omstandigheden.

Ware hoop verzet zich ook tegen onrustzaaiende boodschappen. **Jesaja** leefde in Juda (rond 750–700 v.Chr.) in een onrustige tijd waarin het volk werd bedreigd door omliggende grootmachten (Assyirië, Egypte). Door deze dreiging gingen er veel geruchten en complottheorieën rond. God riep Jesaja op om zich niet te laten meeslepen door de paniek en angst van de massa, maar alleen op Hem te vertrouwen: “Noem niet alles een samenzwering wat zij een samenzwering noemen. Wees niet bang voor wat hun angst aanjaagt, heb er geen ontzag voor." (Jes 8:12). Herinner u de tijd van de covid pandemie. Op het internet en op sociale media en ook binnen onze kerk gingen heel wat stemmen op met donkere waarschuwingen, complottheorieën, speculatieve voorspellingen, eindtijdscenario’s,…

Het negende gebod (Exodus 20:16), Efeziërs 4:25 en 1 Johannes 4:1 vragen om waarheidsliefde en toetsing. In een tijd van een vloedgolf aan desinformatie, geconstrueerde beelden en algoritmen zou een eerlijke journalist, onderzoeker of klokkenluider vergeleken kunnen worden met de manir waarop profeten een vals godenbeeld. Ontmaskerden. Ook binnen religie moet het mogelijk blijven om beweringen te controleren.

- Hoe **optimistisch / pessimistisch** ben jij naar de toekomst toe? Wat geeft je hoop?
- Ben je het ermee eens dat de boventoon van onze boodschap **hoopgevend** moet zijn? Maak dat eens concreet. Betekent dit dat onze boodschap altijd **zeemzoet** moet zijn?
- Hoe ga jij om met de vele **onrustwekkende boodschappen** op internet en op social media?

G. De bedreigde schepping

De roep om zorg te dragen voor de schepping (klimaat, natuur, diversiteit, …) klinkt dezer dagen vaak en luid. Echter niet zo vaak in de kerk. Toch was dit de eerste opdracht voor de mens (Gen2:15) en vind je ook dit thema terug bij de profeten. **Hosea** klaagt het ontbreken van trouw, liefde en kennis van God aan. Hij spreekt over leugen, moord, diefstal en geweld. En dan volgt v. 3: “Daarom treurt het land; alles wat erop leeft kwijnt weg, de dieren op het veld, de vogels in de lucht, zelfs de vissen in de zee verdwijnen.” **Habakuk** spreekt dan weer tot een gewelddadige macht (Babylon) die landen, mensen en dieren vernietigt. Ook de verwoesting van de natuur maakt deel uit van de aanklacht (Hab 2:17). **Jesaja** schildert een ontredderde wereld waarin de aarde verdort en wegkwijnt. De bewoners hebben wetten overtreden, voorschriften geschonden en het verbond verbroken. (Jes 24:4-6). Het is een apocalyptisch gekleurde tekst, geen wetenschappelijke beschrijving van onze moderne klimaatcrisis. Toch is de gedachte heel pertinent: menselijk handelen heeft gevolgen voor de bewoonbaarheid en het welzijn van de aarde.

In de boodschap van de eerste engel in Openbaring 14 wordt opgeroepen om de schepper van hemel, aarde, zee en waterbronnen te aanbidden. Hoe kun je dat doen zonder op te komen en zorg te dragen voor de schepping?

Wetenschappers, betrokken burgers, jongeren en mensen die nu al onder hitte, droogte of overstromingen lijden, kunnen ons wakker schudden. Hun waarschuwingen zijn wetenschappelijke en maatschappelijke uitspraken, geen bovennatuurlijke openbaringen; toch kunnen ze een profetische functie vervullen. Genesis 2:15, Leviticus 25:23 en het sabbatsgebod (Exodus 20:8–11) verzetten zich tegen het idee dat de aarde alleen eigendom is en dient tot consumptie.

Opmerkelijk: reeds in 1995 waarschuwde de wereldkerk van adventisten officieel voor milieuvernietiging, klimaatverandering en onbeperkte consumptie. Zo’n document kan de Adventkerk vandaag ook zélf kritisch bevragen: hoe consequent vertalen wij die woorden in ons leven?

- “Wie **het sabbatsgebod** belangrijk vindt maar het milieu onbelangrijk, heeft de betekenis van de Schepper (Op 14:7) en van de sabbat, herinneringsdag aan de schepping, niet echt begrepen”. Reactie?
- Hoe ziet zorg voor de schepping er uit in de praktijk? Of is die zorg niet nodig, omdat alles toch zal/moet vergaan?
- Zijn wij bereid een scherpe kritiek ernstig te nemen wanneer de boodschapper buiten onze eigen geloofstraditie staat?

De aanwezigheid van ‘profetische stemmen’ volstaat niet… er moeten ook mensen zijn die bereid zijn om te luisteren.